

OPERA
NA ZAMKU
w Szczecinie

**Zeszyty metodyczne dla nauczycieli
szkół podstawowych klas 4-6,
dotyczące spektaklu *Alicja w krainie czarów***

Wstęp

Nowy sezon artystyczny, nowy rok szkolny.....

Nowy sezon artystyczny prezentuje się rzeczywiście ambitnie, a z perspektywy szkolnej – zachęca do odwiedzin. Jest to zasługa szczególnie trzech zapowiadanych premier, a są to: Alicja w krainie czarów (balet na podstawie powieści Lewisa Carrolla, premiera w maju 2015), Dzieje grzechu (balet fabularny na temat powieści Stefana Żeromskiego do muzyki Mieczysława Karłowicza, premiera w październiku 2014), O krasnoludkach i sierotce Marysi (musical dla dzieci na podstawie baśni Marii Konopnickiej, premiera w 2015). Dzieje grzechu – powieść autorstwa Stefana Żeromskiego - ukazała się drukiem w 1908 roku i od razu wywołała sprzeczne oceny. Wśród publiczności literackiej powieść stała się niezwykle popularna. Krytyka, zaskoczona tematyką utworu, dopatrywała się "dewiacji znakomitego talentu" (Artur Hutnikiewicz), Eliza Orzeszkowa podejrzewała pisarza o erotomanie lub histerię, a Władysław Stanisław Reymont uważał tę powieść za pozbawiony sensu i idei pomysł. Wszystkie te reakcje wywołało pierwsze tak odważne w polskiej literaturze ukazanie tematyki seksualnej i destrukcyjnej siły miłości. Chyba bardziej znany niż powieść był jednak film na jej podstawie, wyreżyserowany przez Waleriana Borowczyka w 1975 roku. Czy baletowa wersja tego kontrowersyjnego utworu również aż tak bardzo poruszy szczytną publiczność?

Któż z nas nie pamięta ze swego dzieciństwa dwóch kolejnych utworów – Alicji w krainie czarów oraz O krasnoludkach i sierotce Marysi? Pierwsza powieść została napisana przez angielskiego wykładowcę matematyki Charlesa Lutwidge'a Dodgsona (do celów literackich używającego pseudonimu „Lewis Carroll”) i opublikowana w 1865 roku. Utwór wydaje się trudny do gatunkowego sklasyfikowania. Maciej Słomczyński pisze w przedmowie do Alicji w swoim tłumaczeniu, że „jest to zapewne jedyny wypadek w dziejach piśmiennictwa, gdzie jeden tekst zawiera dwie zupełnie różne książki: jedną dla dzieci i drugą dla bardzo dorosłych”. I ostatni z wymienionych utworów to polska baśń literacka autorstwa Marii Konopnickiej, opublikowana po raz pierwszy w 1896 roku. Utwór, którego akcja rozgrywa się w świecie mityczno-baśniowym a zarazem realnym, napisano prozą poetycką z obszernymi wierszowanymi fragmentami. Jest w niej zawarta pochwała pracy ludzkiej oraz kult symboliki ziemi i rolnictwa. Ciekawe, co powiedzą na tę propozycję Opery młodzi odbiorcy?

Autorki scenariuszy lekcji i materiałów dydaktycznych do zapowiedzianych powyżej

utworów stanęły przed nie lada wyzwaniem. Przygotowane przez szczecińską Operę na Zamku pozycje repertuarowe z pewnością dostarczą wielu artystycznych wrażeń. Są to jednocześnie utwory stawiające istotne pytania, poruszające kwestie ważne dla odbiorców w różnym wieku (niewinność - dojrzewanie, odpowiedzialność, duchowość – cielesność, relacja człowieka z naturą, cykliczność życia i natury). Przygotowane spektakle to reżyserska wersja pierwowzorów literackich. Jak uda się przełożyć język literatury na język śpiewu lub tańca? Na ile będą to przedstawienia wierne wobec oryginałów? Jak oddać magię i fantastykę (Alicja..., O krasnoludkach...) lub naturalizm (Dzieje...)? Pozostaje mieć nadzieję, że przygotowane przez autorki materiały dydaktyczne zachęcą nauczycieli do zapoznania się z repertuarem i pozwolą na twórcze wykorzystanie podczas lekcji języka ojczystego, wiedzy o kulturze, a nawet godziny wychowawczej.

Autorki wstępu i scenariuszy:

Anna Kondracka-Zielińska

Małgorzata Roszak

Marta Ziółkowska

Scenariusz zajęć

Dotyczy spektaklu baletowego *Alicja w krainie czarów*

Muzyka: Przemysław Zych

Kierownictwo muzyczne: Jerzy Wołosiuk

Choreografia: Jacek Tyski

Asystenci choreografa: Carlos Martin Perez,
Magdalena Ciechowicz

Przygotowanie baletu: Karol Urbański

Kostiumy: Małgorzata Baczyńska, Tomasz
Ossoliński

Scenografia: Robert Majkut

Światło: Olga Skumiał

Premiera: 30.05.2015

To spektakl baletowy adresowany do uczniów szkół podstawowych, gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych. Przedstawienie ma charakter familijny, stąd obok nurtów muzyki popularnej w spektaklu obecne są również współczesne partytury. Jest to balet pełnospektaklowy do muzyki Przemysława Zycha na motywach powieści Lewisa Carolla oraz filmu Tima Burtona.

Scenariusz nr 1

Zajęcia dla klas 4-6 szkoły podstawowej po obejrzeniu przedstawienia „Alicja w krainie czarów” w Operze na Zamku.

Zajęcia mogą być realizowane na godzinie wychowawczej, języku polskim, muzyce.

Temat: „Alicja w Krainie Czarów” to baletowa opowieść o ....?

(Temat lekcji zapisujemy po ćwiczeniu wstępnym)

Uczeń:

- świadomie uczestniczy w odbiorze dzieła teatralnego;
- wskazuje i nazywa składniki spektaklu baletowego;
- posługuje się słownictwem związanym z teatrem, baletem;
- zauważa problemy, prezentuje własną opinię, uzasadnia ją;
- nazywa własne uczucia, wrażenia, emocje;
- jest świadomy pozawerbalnych elementów przekazu;
- kształtuje w sobie postawę świadomego odbiorcy sztuki

Metody i formy: rozmowa kierowana, niedokończonych zdań, elementy mapy mentalnej, praca całej grupy i indywidualna.

Środki dydaktyczne: program teatralny spektaklu „Alicja w Krainie Czarów”, słownik języka polskiego, karteczki z niedokończonym zdaniem: „Alicja w Krainie Czarów” to opowieść o...”

Czas 45 minut

Przebieg lekcji:

1. Ćwiczenia wstępne (mówienie)

Uczniowie dzielą się swoimi wrażeniami po obejrzeniu spektaklu.

Są to zupełnie swobodne wypowiedzi, nie oceniamy ich, nie komentujemy. Mogą dotyczyć spektaklu, tańca, muzyki, gry aktorów, scenografii, tematyki, wrażeń. (Korzystają z programu teatralnego do spektaklu) Zwracamy uwagę, by uczniowie, jeśli znają, posługiwali się terminami związanymi z teatrem, baletem. Jeżeli jest to pierwszy kontakt dzieci z tego typu sztuką, tworzymy słowniczek teatralny i wyjaśniamy znaczenie nowych słów (Korzystamy ze słownika języka polskiego lub innego dostępnego źródła).

Uczniowie otrzymują kartki, na których kończą zdanie „*Alicja w Krainie Czarów*” to opowieść o ... Wieszają swoje zdania na tablicy. Porządkujemy je tematycznie. W rozmowie uczniowie wskazują zagadnienia, tematy, problemy poruszane w spektaklu. Uzasadniają swoje zdanie. Tak kierujemy dyskusję, by uczniowie zauważyli i wskazali też problemu o charakterze ogólnym (walka o władzę, przyjaźń...).

2. Zapisanie tematu lekcji.

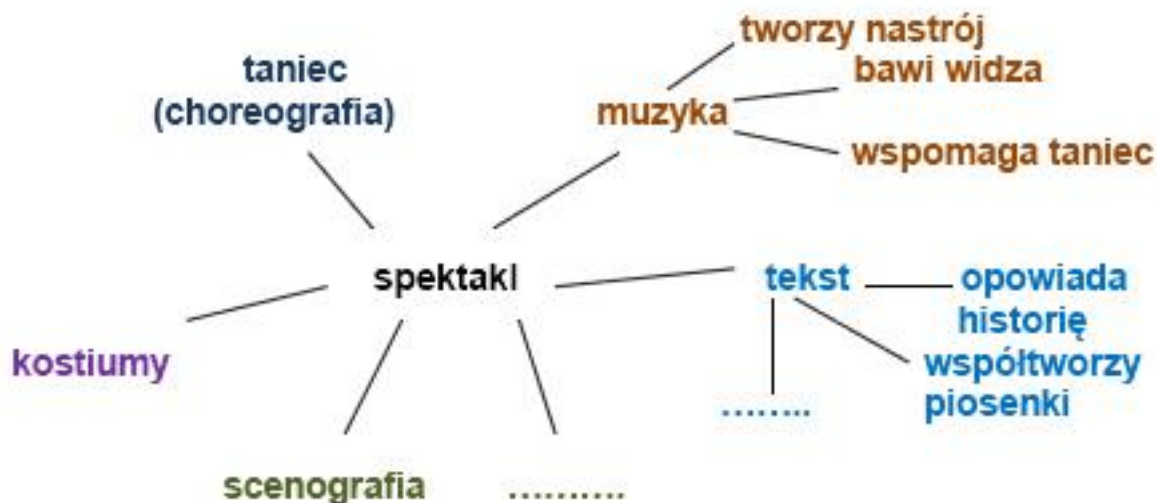
Wskazujemy uczniom, że temat lekcji ma charakter otwarty, bo można go w różny sposób uzupełnić. Na koniec zajęć każdy uczeń może to zrobić indywidualnie.

3. Ćwiczenia językowe

Uczniowie wiedzą, że spektakl, który oglądali to balet. Ich zadaniem będzie wskazanie składników tego dzieła. By im to ułatwić, możemy poprosić o zapisanie „sposobów opowiadania” na scenie. Każdy składnik spektaklu zapisujemy innym kolorem.

Następnie uczniowie indywidualnie albo wspólnie dopisują do samodzielnie wybranego lub wskazanego przez nauczyciela składnika spektaklu jego funkcję, cel, uczucia, które wywołuje u odbiorcy. Zachowujemy odpowiednie kolory (tak jak w mapie mentalnej).

Zadanie może wyglądać na przykład tak:

4. Podsumowanie

□ Uczniowie, wykorzystując zgromadzony na lekcji materiał, przygotowują ustną/pisemną zachętę do obejrzenia spektaklu „Alicja w Krainie Czarów” skierowaną do kolegi lub koleżanki. W swojej wypowiedzi muszą zastosować przynajmniej trzy argumenty.

5. Praca domowa (Jeśli jest to lekcja języka polskiego).

□ Wcielając się w Alicję, opowiedz jedną z jej przygód, którą miała w czasie pobytu w Krainie Czarów.